

Pau contra el cronòmetre

Eduard Sanjuan

"El gran problema de Dayton és que l'acord assolit a corre-cuita té més a veure amb les urgències electorals d'un Bill Clinton assetjat pels republicans que amb la realitat d'uns Balcans trasbalsats per la crueltat. La 'pax americana' confereix categoria d'estatu quo' a una realitat sorgida del terror militar i de la neteja ètnica."

El general en cap de l'exèrcit bosnià, Rasim Delic, en una entrevista concedida el 24 de gener del 1994 a la Televisió Nacional Turca responia així a la pregunta de com li agradaria que fos el seu país, Bòsnia-Herzegovina, pel qual lluitava amb totes les seues energies des de l'abril del 1992: "Vull que sigui un país multicultural, multinacional i multiconfessional. Això és també una garantia per a la supervivència d'altres països d'Europa amb barreja de nacions i nacionalitats. Òbviament, el món tendeix a dividir allò que no es pot dividir. Bòsnia-Herzegovina, com

el món sap, ha sobreviscut a través dels segles i ha de sobreviure i pot sobreviure en el futur."

Probablement un dels jocs més absurds que existeixen és la política-ficció. Ningú no és capaç d'advertir què passarà a Bòsnia en els pròxims mesos, en els pròxims anys. És la gran incògnita que fa encongir l'ànima de tothom quan aquesta es formula. Però sí que, almenys, ens podem fer una simple pregunta: els acords de pau de Bòsnia, elaborats a Dayton i rubricats solemnement a París, satisfan les expectatives d'un home com Rasim Delic, el qual podria personificar el pensament majoritari i legítim de la majoria del poble bosnià que aspirava a una pau justa?

La resposta és rotunda: no, malauradament no. Per què? Són necessàries algunes consideracions. Que les armes hagen callat a Bòsnia, que el genocidi s'haja aturat, que els nens hagen pogut jugar entre la neu aquest Nadal a Sarajevo sense la por dels seus pares per què foren assassinats, és una fita tangible i prou encoratjadora. Que tres homes que s'odiaven a mort —que s'odiaven encara a mort— com Milosevic, Tudjman i Izetbegovic hagin estat capaços d'encaixar les mans davant de la mirada atònita de mig món, és un altre dels èxits en majúscula de la "diplomàcia total", maratoniana, impulsada per Washington i per moltes cancelleries des de l'espectacular resultat a Oslo entre israelians i palestins. I que 60.000 soldats de l'OTAN vigilin *in situ* el respecte escrupolós d'allò que figura en els documents de l'acord, sembla, finalment, un esdeveniment bastant saludable i una dada històrica que marcarà pautes de comportament en el futur dels conflictes internacionals.

Bé. El gran problema de Dayton és que l'a-

Milosevic, Izetbegovic i Tudjman signen la pau a Dayton el 21 de novembre. L'última i, potser, la definitiva.

cord assolit a corre-cuita té més a veure amb les urgències electorals d'un Bill Clinton assetjat permanentment pels republicans que amb la realitat d'una Bòsnia i d'uns Balcans trasbalsats per la crueltat. La *pax* americana confereix categoria d'estatu quo a una realitat sorgida del terror militar i de la neteja ètnica. Allò que la comunitat internacional i el govern de sarajevo —pensem que amb la raó històrica de la seva banda— volien evitar, com és la creació d'un estat amb criteris ètnics, és el que finalment ha acabat imposant-se. Què significa llavors l'existència d'una República Sèrbia de Bòsnia, amb el seu propi exèrcit, dins la mateixa Bòsnia? Quin sentit tenen, tret de l'estrictament militar —com molt bé feia notar recentment el professor Jaume Colomer— els "corredors" que uneixen poblacions ètnicament afins? Per què no s'ha elaborat a Dayton cap fórmula realment vertebradora de dos pobles, el musulmà i el croat, que avui tenen a Bòsnia objectius polítics i econòmics, i per descomptat religiosos, ben disjunts? Més enllà de la formulació de bones intencions de l'acord, quina pràctica s'aplicarà perquè els milions de refugitats tornen a casa seva superant criteris ètnics? Què serà de la Bòsnia amb què somiava Rasim Delic si Dayton ja ha saludat el "gran abraç", asfixiant pels musulmans, entre serbis i croats? Com es perseguiran tots els crims comesos, crims que han esdevingut la vergonya europea més colpidora des de la Segona Guerra Mundial?

Més d'hora que tard els soldats de l'OTAN abandonaran Bòsnia. I probablement amb poques garanties que el conflicte no es reprenja per culpa d'aquesta pau pantanosa concebuda amb el cronòmetre de la història a les mans.